

מידע רדיו וטלוויזיה

IFAT House

96-98 Derech Menachem Begin, Tel Aviv
(formerly Derech Petach Tikva)
Tel 972-3-5635050, Fax 972-3-5617166
www.ifat.com

בית יפעת

דרך מנחם בגין 96-98, תל אביב
(לשעבר דרך פ"ת)
טל 03-5635050, פקס 03-5617166
www.ifat.com

<http://www.ifat.com/VT/Trans.aspx?ID=5550602&CID=31243552> : לינק לקובץ

תוכנית: **טידורים לשבת**

תאריך: **07/03/2014**

שעה: **08:05:05**

רשת: **רשת ב'**

כותרת: פרופ' חגי בן שמאי - תערוכה שתפתח בשבוע הבא בספרייה הלאומית ובבית

ליאת רגב : אנחנו רוצים לפתוח עם תערוכה מעניינת שתפתח בשבוע הבא בספרייה הלאומית ובבית התפוצות 120 שנים אחרי הרגע הזה שבו נתלשו הדרגות מעל כתפיו של אלפרד דרייפוס, תעלה התערוכה הזו בשבוע הבא ובה ייחשפו מכתבים כרזות ומסמכים חדשים, צילומים, ועוד פרטים שטרם נחשפו, לציבור בארץ על הפרשה המאוד מאוד חשובה ומטלטלת הזו, שלום לפרופ' חגי בן שמאי, חגי בן שמאי : בוקר טוב. ליאת רגב : היועץ לתערוכה בוא רגע נחזור לרגע הזה שבו תולשים את הדרגות של דרייפוס, הרגע שכולנו זוכרים מהפרשה הקשה הזו בקצרה, איך הם הגיעו לשם? חגי בן שמאי : איך מי הגיע? ליאת רגב : איך הגיעו לשם הצרפתים שתלשו את דרגותיו אנשי

מידע רדיו וטלוויזיה

IFAT House

96-98 Derech Menachem Begin, Tel Aviv
(formerly Derech Petach Tikva)
Tel 972-3-5635050, Fax 972-3-5617166
www.ifat.com

בית יפעת

דרך מנחם בגין 96-98, תל אביב
(לשעבר דרך פ"ת)
טל 03-5635050, פקס 03-5617166
www.ifat.com

הצבא הצרפתי?

חגי בן שמאי : הם הגיעו לשם כנראה משום שהיו כנראה איזה זרמים נקרא לזה לצורך הדיון זרמים תת קרקעיים בצבא הצרפתי, שלא היו מרוצים ממעמדו של הצבא וממעמדה של הכנסייה, אפשר לומר שחוגים שמרניים בכלל בחברה הצרפתית מצאו פה הזדמנות. צריך לזכור דרייפוס היה היהודי הראשון שבכלל היה קצין בצבא הצרפתי. יותר ממאה שנה אחרי המהפכה, כמעט מאה, כתשעים שנה אחרי שהיהודים קיבלו אמנציפציה וזכויות מלאות וכו' אז, רק אז מונה יהודי להיות קצין בצבא הצרפתי וזה הטריד רבים מאלה שאני קורא להם לצורך העניין השמרנים. אפשר לומר שבעצם כל הזמן היו בצרפת חוגים חברתיים שלא היו מרוצים מהמהפכה וחשבו שהם יכולים להחזיר את הגלגל אחורנית והנה נקרתה להם הזדמנות נמצא איזה פתק מרשיע, דף מחברת מרשיע עם מידע סודי צבאי שנמסר כביכול על ידי דרייפוס לנספח הצבאי הגרמני בפריס. עכשיו כמובן גם צריך לראות את הרקע, הרקע היה התבוסה הצרפתית במלחמת 1870 פרוסיה, צרפת. האובדן של המחוזות החשובים של אלזס לורן לגרמנים, משבר כלכלי בשנות השמונים, חוסר עבודה, את יכולה להגיד מן הקדמה כזאת למה שקרה בגרמניה צירוף של תבוסה צבאית, הרגשה של חרפה לאומית, מצב כלכלי קשה, והנה היהודים

5550602

עמוד 2 מתוך 10

מידע רדיו וטלוויזיה

IFAT House

96-98 Derech Menachem Begin, Tel Aviv
(formerly Derech Petach Tikva)
Tel 972-3-5635050, Fax 972-3-5617166
www.ifat.com

בית יפעת

דרך מנחם בגין 96-98, תל אביב
(לשעבר דרך פ"ת)
טל 03-5635050, פקס 03-5617166
www.ifat.com

ליאת רגב : משלמים את המחיר

חגי בן שמאי : כן

ליאת רגב : היהודים משלמים את המחיר אני רוצה להתגלגל אתך קדימה לנסות להבין יחד אתך אני יודעת שאתם חושפים בתערוכה הזו מכתבים, מכתבי אהבה יפהפיים שכתב אלפרד לרעייתו ושכותבת רעייתו לאלפרד, איך נראו החיים של משפחת דרייפוס בזמן שהוא כלוא באי השדים?

חגי בן שמאי : המשפחה הייתה אפשר לומר ממוקדת בעניין אחד, איך אנחנו הופכים את פסק הדין הזה איך אנחנו מבטלים את ההרשעה, האישה הייתה חזקה מאוד היא פנתה לכל מי שאפשר תחשבי על זה אישה צעירה, ילדים קטנים בבית, ולא בעלת ניסיון במגעים עם השלטונות עם הרשויות, והיא האח מתיא שהיה איש עסקים, דרייפוס היה היחיד במשפחה שהלך לצבא כל האחרים נשארו בעסקים, אחד היה עורך דין אולי אני כבר לא זוכר בדיוק מה עשה כל אחד מהם ופתאום הם נכנסים לעניין הזה וכל צרפת סוערת בגלל העניין הזה והם מנסים בכל כוחם, זה היה העניין היחיד שבו עסקה המשפחה. (א) לדאוג לאלפרד בכלאו במקום הנורא הזה, אנחנו אפילו לא מתארים לעצמנו מה זה, איש היום בעולם לא היה מעלה על דעתו, זאת אומרת במדינות מתוקנות כמו צרפת, כמו ישראל, שכן אדם ייכלא בתנאים כאלה שזה יהיה עונש. זה בעצם היה

מידע רדיו וטלוויזיה

IFAT House

96-98 Derech Menachem Begin, Tel Aviv
(formerly Derech Petach Tikva)
Tel 972-3-5635050, Fax 972-3-5617166
www.ifat.com

בית יפעת

דרך מנחם בגין 96-98, תל אביב
(לשעבר דרך פ"ת)
טל 03-5635050, פקס 03-5617166
www.ifat.com

מן גזר דין מוות.

ליאת רגב : כי מה? מה היו התנאים שם באי השדים.

חגי בן שמאי : תחשבי על זה, קודם כל זה מקום רחוק ,

כעשרת אלפים ק"מ מצרפת, מקום נידח מושבה צרפתית , את

יודעת איפה זה? זה מול החוף של .. הצרפתית ממש ליד הגבול

המזרחי של ונצואלה. מה יש ביבשת אמריקה... זה מקום עם

מזג אוויר טרופי קשה ושמים את הקצין המסכן הזה שדרגותיו

נקרעו שמים אותו באיזה מן סככה, איזה מן ביתן כזה , מי

מדבר על מיזוג אוויר? מזג אוויר טרופי, הוא חלה שם במלריה,

ליאת רגב : כלומר אנחנו מדברים על טמפרטורה שיכולה להגיע

לחמישים מעלות והאיש זה אזוק רוב שעות היום בתנאים הללו.

חגי בן שמאי : נכון זה פשוט נורא. זה קשה לתאר בכלל

שאיזשהי מדינה מתוקנת הייתה מעלה על דעת להחזיק אדם

בתנאים כאלה.

ליאת רגב : רוב האנשים שנשלחו לאי השדים שרדו את המאסר?

חגי בן שמאי : את זה אני לא יכול להגיד לך. כל העונש הזה

למה לא לאסור אותו בצרפת, למה להגלות אותו? כל הרעיון הזה.

היו במאה התשע עשרה, או המאה השמונה עשרה היו רעיונות

כאלה ששולחים אנשים לגלות. מה זה אומרת לגלות? שולחים אותו

למושבה רחוקה אבל התיאור הזה של גם נשלח למקום

מרוחק גם לאסור אותו בתנאים כל כך נוראיים זה צירוף פשוט

מידע רדיו וטלוויזיה

IFAT House

96-98 Derech Menachem Begin, Tel Aviv
(formerly Derech Petach Tikva)
Tel 972-3-5635050, Fax 972-3-5617166
www.ifat.com

בית יפעת

דרך מנחם בגין 96-98, תל אביב
(לשעבר דרך פ"ת)
טל 03-5635050, פקס 03-5617166
www.ifat.com

בלתי מתקבל על הדעת. ואלמלא המשפחה, בזכות המשפחה שלא מתעסקת בשום דבר אחר אלא בדרכים לחלץ אותו מהמצב הזה. המשפחה הייתה, כל המשפחה הייתה משוכנעת בחפותו. לא כל הצ בור, אפילו הנאור בצרפת היה משוכנע בחפותו כי לכאורה היה מסמך מרשיע, היה תיק סודי, גם זה דבר שהיו היה בלתי מתקבל על הדעת ולא רק היום אפילו במשפט השני זה כבר היה בלתי מתקבל על הדעת.

ליאת רגב : אתה בטוח שזה היה בלתי מתקבל על הדעת? חגי בן שמאי : לא לא, משפט סודי הוא משפט סגורות אולי יכול להיות הגישו.. נכון גם היום מגישים, התביעה לפעמים היום מגישה מסמכים סודיים לשופט אבל באיזשהו אופן משתפים את ההגנה, ההגנה יודעת על איזה סוג של דברים מדובר. פשוט כלום. בקיצור נמרץ עובדה היא שבמשפט השני זה לא צלח בידם. במשפט השני לא רק שהם, לא רק המשפט היה בדלתיים פתוחות אלא שהם אפילו הירשו, וזה בשבילך בתור עיתונאית בתור מי שמייצגת בשיחה בינינו את העיתונאם בעולם זה דבר שאין בכלל דרך להגזים בחשיבותו. להרשות לנציגי התקשורת להיות באולם לדווח אפשר לומר מה שאומרים היום בזמן אמת. הם דיווחו, לא היו להם אמצעי תקשורת כמו שיש לנו היום אבל באופן יחסי במהירות עצומה היה כבר ט לגרף בעולם, דיווחים הגיעו ממש שעות ספורות אחרי ההתרחשות

מידע רדיו וטלוויזיה

IFAT House

96-98 Derech Menachem Begin, Tel Aviv
(formerly Derech Petach Tikva)
Tel 972-3-5635050, Fax 972-3-5617166
www.ifat.com

בית יפעת

דרך מנחם בגין 98-96, תל אביב
(לשעבר דרך פ"ת)
טל 03-5635050, פקס 03-5617166
www.ifat.com

בבית המשפט, זה היה במשפט השני שגם בו הוא הורשע בסופו של דבר. אבל עצם העובדה שהציבור ידע כמעט בכל רגע מה קורה באולם המשפט וגם מדברים על 1899 הייתה ממש מהפיכה ממש אין דרך, או אין אפשרות להגזים בחשיבותה. ליאת רגב : אני רוצה לקרוא ברשותך פרופ' בן שמאי, מכתב כמובן המכתבים המתורגמים, אתם מציגים בתערוכה מכתבים מכתבים אותנטיים שכתב דרייפוס לרעייתו והוא כתבה אליו חגי בן שמאי : נכון נכון, ליאת רגב : מי הביא לכם את כל האוצרות הללו? חגי בן שמאי : זה בא ממקורות שונים. אני חושב שאחד המ קורות החשובים ביותר הם אוצרות הספרייה הלאומית ואני בא הנה מטעם הספרייה הלאומית, ותפקידי בתערוכה הזאת .. ההשתתפות, השותפות של הספרייה הלאומית עם בית התפוצות בתערוכה הזאת. וכאן גם יש ה.. באמת המשפט ליאת רגב : אתם קיבלתם חומרים ממשפחתו של דרייפוס חגי בן שמאי : המשפחה שותפה לאירגון התערוכה ליאת רגב : בוא נזכיר שנינתו תגיע לארץ נכון? חגי בן שמאי : נינתו תהיה בארץ. אימה של נינתו כלומר נכדתו של דרייפוס נתנה לנו מתנה לספרייה הלאומית לפני עשרות שנים, צרור של מסמכים חשובים מאוד, מכתבים, הזמנה לחתונה,

מידע רדיו וטלוויזיה

IFAT House

96-98 Derech Menachem Begin, Tel Aviv
(formerly Derech Petach Tikva)
Tel 972-3-5635050, Fax 972-3-5617166
www.ifat.com

בית יפעת

דרך מנחם בגין 96-98, תל אביב
(לשעבר דרך פ"ת)
טל 03-5635050, פקס 03-56 17166
www.ifat.com

ליאת רגב : של אלפרד ולוסי?

חגי בן שמאי : כן כן וזה יוצג בתערוכה הזמנה מקורית.

ליאת רגב : עד כמה הנושא הזה של המשפט המטלטל הזה של אבי המשפחה נוכח וקיים בתוך המשפחה הזו עד היום זה זכור להם כסוג של טראומה?

חגי בן שמאי : אני לא חושב, אני לא חושב אני חושב שזה זכור להם, שהם שותפים להערכה שלנו שזה מאורע מכונן בחייה של צרפת. צריך לזכור דרייפוס היה ונשאר עד יומו האחרון, למרות כל מה שהוא עבר פטריוט צרפתי נאמן בכל לבו ובכל נפשו הוא אשתו.. הוא אפילו שידל והצליח בזה לשכנע את בנו להיכנס לשירות צבאי. גם בנו היה קצין,

ליאת רגב : אחרי שהצבא עשה לו את הדבר הנורא הזה.

חגי בן שמאי : במלחמת העולם הראשונה.. תראי הוא עזב את הצבא שנה אחרי הזיכוי המוחלט ב-1906 אם תרשי לי משפט במאמר מוסגר לומר, אחד הדברים החשובים ביותר שבגללם גם כדאי לנו היום להציג את התערוכה, אחד הדברים הוא כדי לקבע באמת גם בתודעה הישראלית, מה שאנשים פשוט יודעים על המשפט הזה, לקבע את זה שבקושי תחת לחץ אבל בכל זאת המדינה הצרפתית מערכת המשפט הצרפתית הוכיחה שבכל זאת היא עמדה במבחן.אם אנחנו אומרים שהפרשה הזאת העמידה במבחן את עקרונות המהפכה, האם צרפת מסוגלת

5550602

עמוד 7 מתוך 10

מידע רדיו וטלוויזיה

IFAT House

96-98 Derech Menachem Begin, Tel Aviv
(formerly Derech Petach Tikva)
Tel 972-3-5635050, Fax 972-3-5617166
www.ifat.com

בית יפעת

דרך מנחם בגין 96-98, תל אביב
(לשעבר דרך פ"ת)
טל 03-5635050, פקס 03-5617166
www.ifat.com

להגשים אותם התשובה היא בסופו של דבר כן. אמנם כאשר הגענו לוישי כיבוש הגרמני אז אנחנו ראינו עד כמה דבר הזה שברירי. שכן רגע הכוחות, כוחות הרשע והעריצות יכולים לקום לתחיה לראת רגב : נכון חגי בן שמאי : אבל בכל זאת הם עמדו במבחן וזה חשוב רוב האנשים בארץ יודעים שדרייפוס הורשע הוא הורשע אבל הוא זוכה בסופו של דבר זוכה לחלוטין. דרגותיו הוחזרו לו. אבל הוא בכל זאת התאכזב כי הוא חשב ש יעלו אותו מהר בדרגה, אחרי הכל הוא הפסיד 12 שנות פז"מ, פז"מ יש בכל צבא בעולם הוא הפסיד 12 שנים הם בסך הכל העלו אותו בדרגה אחת, הוא התאכזב. אבל כאשר פרצה מלחמה הוא מיד נקרא לדגל והוא שירת בדרגה יותר גבוהה ממה שהייתה לו קודם והוא סייים את המלחמה, את מלחמת העולם הראשונה בדרגת קולונל ואז הוא שוב פרש לביתו והתעסק בזכרונותיו. בסך הכל אני חושב שהמשפחה כן רואה בזה עד היום פרשה מכוננת חשוב להם שני דברים: (א) שבאמת צרפת עמדה בסופו של דבר במבחן. (ב) שאבי המשפחה נשאר באמת נאמן לדרכו, נשאר פטריוט צרפתי. לראת רגב : אני רוצה לחתום את השיחה.. התערוכה תפתח בשבוע הבא נכון?

מידע רדיו וטלוויזיה

IFAT House

96-98 Derech Menachem Begin, Tel Aviv
(formerly Derech Petach Tikva)
Tel 972-3-5635050, Fax 972-3-5617166
www.ifat.com

בית יפעת

דרך מנחם בגין 96-98, תל אביב
(לשעבר דרך פ"ת)
טל 03-5635050, פקס 03-5617166
www.ifat.com

חגי בן שמאי : כן

ליאת רגב : ותהיה תערוכה מרתקת עם הרבה מאוד...

חגי בן שמאי : וזה באמת חשוב בגלל שזה גם, שוב אני

מדבר בשם הספרייה הלאומית, וזה מאוד חשוב שזה מסמל

תהליך מכוון של הספרייה הלאומית. אנחנו היום במהלך שאנחנו

רוצים לצאת מהסתירות, אנחנו רוצים להיפתח ולחשוף, אחר

הכל נכדתו של דרייפוס תרמה את המסמכים האלה לספרייה

הלאומית לפני עשרות שנים, איש לא ידע על זה. זה לא.. זה

לא הטריד את מנוחתו של איש. אנחנו היינו רוצים לחשוף בכל

דרך אפשרית את האוצרות שלנו.

ליאת רגב : אז אני רוצה לסייע לך בחשיפה ולחתם את השיחה

הזו

חגי בן שמאי : לא שמעתי.

ליאת רגב : את השיחה הזו בתרגום של אחד המכתבים שכתב

דרייפוס להוריה של לוסי וזה מכתב מקורי שנכתב מאי השדים.

חגי בן שמאי : נכון

ליאת רגב : כך כותב אדם שכלוא בתנאים בלתי אפשריים

לחלוטין. "אי השדים 4. ביוני 1899 הורים יקרים, קיבלתי את

מכתביכם היקרים את מכתבה של לוסי, זה עתה נודע לי שבית

המשפט הורה על משפט חוזר עם העברה לבית דין אחר, עדיין

אינני יודע מתי אסע, חושבני שהדבר לא יאחר לבוא ואני

מידע רדיו וטלוויזיה

IFAT House

96-98 Derech Menachem Begin, Tel Aviv
(formerly Derech Petach Tikva)
Tel 972-3-5635050, Fax 972-3-5617166
www.ifat.com

בית יפעת

דרך מנחם בגין 96-98, תל אביב
(לשעבר דרך פ"ת)
טל 03-5635050, פקס 03-5617166
www.ifat.com

תקווה שהכל יסתיים כאשר אחזור לצרפת. לפני ימים אחדים כתבתי ללוסי היקרה שלי, אין לי מה להוסיף על כך. פשוט ברצוני אם המכתב הזה יגיע אליכם בטרם אגיע בעצמי לבקש אתכם לנשק את לוסי, את ילדינו היקרים בהמתנה לרגע של אושר עילאי שבו אחבקם בזרועותיי.. ברגע שבו אוכל להשכיח מלוסי סוף כל סוף בחיי שלוה ואושר את השנים הרבות שבהן ידעה סבל נורא.אני מנשק את כולכם בכל לבי בכל נימי נפשי כמו את כל קרובינו היקרים, בנכם המסור אלפרד".

חגי בן שמאי : את מבינה הוא כותב אל ההורים של אישתו, אבל הוא כותב בנכם המסור, זה כל כך יפה, ליאת רגב : זה כל כך יפה וכל כך מעיד על התקווה והעוצמה שהייתה באיש הזה

חגי בן שמאי : לא וזה גם מעיד על מה שהמשפחה נתנה לו. כי כל אדם אחר שעבר את מה שהוא היה עובר היה יוצא או כמו שאני אומר או משוגע או מת או גם זה וגם זה.

ליאת רגב : אוקיי אנחנו נחתום את השיחה במכתב המרגש הזה. חלק מתוך באמת קנון של מסמכים שיוצגו בשבוע הבא בתערוכה המשותפת לספרייה הלאומית ולבית התפוצות, פרופ' חגי בן שמאי אני מאוד מודה לך על השיחה הזאת.

חגי בן שמאי : תודה לך שבת שלום.

ליאת רגב : שבת שלום.